Torah-Box

Daf Hayomi Michnayot

Dans un an, vous aurez terminé l'ensemble des traités de la Michna

רַשִׁ"י ז"ל שִׁשָּׁה בֵּיצִים, וּלְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל שְׁמֹנָה בֵּיצִים, **לָן** נִשְׁאַר לָלוּן בָּעִיר **נוֹתְנִין לוֹ** לֶעָנִי **פַּרְנָסַת לִינָה**, מִטָּה כַּר וָכֶסֶת לִישׁוֹן עָלָיו, **שָׁבַת** נִשְׁאַר עַל שַׁבָּת בָּעִיר **נוֹתְנִין לוֹ מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת**, שֶׁחַיָּב לֶאֱכֹל בַּשַּׁבָּת. **מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, לֹא יִטּוֹל מִן הַתַּמְחוּי**, שֶׁהַתַּמְחוּי מִתְחַלֵּק בְּכָל יוֹם, קְעָרָה שֶׁלּוֹקְחִין אֹכֶל מְבֻשָּׁל מֵאַנְשֵׁי הָעִיר וּמְחַלְּקִין לָעֲנִיִּים הַנִּצְרָכִים בְּיוֹתֵר מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ **מְזוֹן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת** לְכָל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ **לֹא יִטּוֹל מִן הַקֻּפָּה** מָמוֹן שֶׁל צְדָקָה שֶׁהַקֻּפָּה מִתְחַלֶּקֶת מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, **וְהַקֻּפָּה נִגְבֵּית בִּשְׁנַיִם**, לְפִי שֶׁכּוֹפִין עַל הַצְּדָקָה וְאֵין עוֹשִׂים שְׂרָרָה עַל הַצִּבּוּר פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם **וּמִתְחַלֶּקֶת בִּשְׁלֹשָׁה** לְפִי שֶׁזֶּה כְּמוֹ בֵּית דִּין, שֶׁדָּנִים דִּינֵי מָמוֹנוֹת לְהוֹסִיף לָזֶה אוֹ לְמַעֵט מִזֶּה:

ח) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז רֶמֶז לִמְקַבְּלֵי "צְדָקָה" בְּגִימַטְרִיָּא קצ"ט (תפא"י) וּמְפָרְשִׁים מִשּׁוּם שֶׁבְּשִׁעוּר זֶה הָיָה דַּי לְפַרְנֵס עַצְמוֹ לְשָׁנָה בְּמָזוֹן וּמַלְבּוּשׁ, **לֹא יִטּוֹל לֶקֶט**, הַנּוֹפֵל בִּשְׁעַת הַקְּצִירָה, **שִׁכְחָה** שֶׁנִּשְׁכַּח בַּשָּׂדֶה עֳמָרִין אוֹ שִׁבֳּלִין, **וּפֵאָה, וּמַעְשַׂר עָנִי** וְהוּא הַדִּין פֶּרֶט, וְעוֹלֵלוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן צְדָקָה, **הָיוּ לוֹ מָאתַיִם חָסֵר דִּינָר, אֲפִלּוּ אֶלֶף** אֲנָשִׁים **נוֹתְנִים לוֹ כְּאַחַת הֲרֵי זֶה יִטּוֹל**, מִפְּנֵי שֶׁזַּכַּאי לָקַחַת שֶׁאֵין לוֹ מָאתַיִם, וְכֵן אִם **הָיוּ** לוֹ מָאתַיִם זוּז וְהֵם **מְמֻשְׁכָּנִין** וְאֵינָם בְּיָדוֹ **לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לִכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ** וַאֲפִלּוּ לֹא גֵּרְשָׁהּ, מִכֵּיוָן שֶׁהַכֶּסֶף לֹא נִמְצָא אֶצְלוֹ **הֲרֵי זֶה יִטּוֹל** צְדָקָה, וְהוּא הַדִּין מַתְּנוֹת עֲנִיִּים, **אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִמְכּוֹר אֶת בֵּיתוֹ, וְאֶת כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ**, אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ כֵּלִים יָפִים וִיקָרִים שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם רַק בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֵינוֹ מְחֻיָּב לְמָכְרָן וְיָכוֹל לִטּוֹל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים, וּכְשֶׁבָּא לִטּוֹל מִקֻּפָּה שֶׁל צְדָקָה אֵין נוֹתְנִים לוֹ מַתְּנוֹת עֲנִיִּים, עַד שֶׁיִּמְכֹּר כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ: **ט) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲמִשִּׁים זוּז וְהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם, הֲרֵי זֶה לֹא יִטּוֹל** מִמַּתְּנוֹת עֲנִיִּים, דְּכֵיוָן דְּמִתְעַסֵּק בָּהֶם, יָכוֹל לִחְיוֹת מֵהָרֶוַח כְּמוֹ מִמָּאתַיִם שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בָּהֶם, **וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִטּוֹל** מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ **וְנוֹטֵל, אֵינוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת, וְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לִטּוֹל** וְדוֹחֵק עַצְמוֹ בִּמְלָאכָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִחְיוֹת בְּצִמְצוּם מִבְּלִי לְהִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת, **אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁיְּפַרְנֵס אֲחֵרִים מִשֶּׁלּוֹ, וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר** (ירמי' יז ז') **"בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּד' וְהָיָה ד' מִבְטָחוֹ"** וְדַוְקָא כְּשֶׁמּוֹצֵא כְּדֵי חִיּוּתוֹ, דְּאִם אֵין לוֹ כְּדֵי חִיּוּתוֹ, וְאֵינוֹ נוֹטֵל הֲוֵי כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים, **וְכֵן דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ** וּבוֹטֵחַ בַּד' אֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּעֲלֵי דִּינִים קָשִׁים, גַּם עָלָיו נֶאֱמַר הַכָּתוּב בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּד' וְגוֹ', **וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ לֹא חִגֵּר** בְּרַגְלוֹ אַחַת **וְלֹא סוּמָא, וְלֹא פִסֵּחַ** בִּשְׁתֵּי רַגְלָיו, וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאֶחָד מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלָיו, **אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּאֶחָד מֵהֶם**, מִבַּעֲלֵי הַמּוּמִין, יֵשׁ גּוֹרְסִין **שֶׁנֶּאֱמַר** (משלי יא כז) **וְדֹרֵשׁ רָעָה תְבוֹאֶנּוּ** וְכֵיוָן שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ בַּעַל מוּם וְדוֹרֵשׁ הַמּוּם תְּבוֹאֶנּוּ. לְפִי הַגִּרְסָא הַנַּ"ל, כָּאן הַגִּרְסָא **וְנֶאֱמַר** (דברים טז) **"צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף"**, אַזְהָרָה לְדַיָּן שֶׁיָּדִין דִּין אֱמֶת, **וְכָל דַּיָּן שֶׁלּוֹקֵחַ שֹׁחַד וּמַטֶּה אֶת הַדִּין, אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁעֵינָיו כֵּהוֹת**, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ עִוֵּר, שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הָאֱמֶת, שֶׁיִּרְאֶה חוֹב לָזֶה שֶׁנָּתַן לוֹ כֶּסֶף הַשֹּׁחַד, **שֶׁנֶּאֱמַר** (שמות כ"ג ח') **וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וְגוֹ'** וְלָכֵן יִזָּהֵר הָאָדָם שֶׁלֹּא לִקַּח שֹׁחַד:

ח מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז, לֹא יִטֹּל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה וּמַעְשַׂר עָנִי. הָיוּ לוֹ מָאתַיִם חָסֵר דִּינָר, אֲפִלּוּ אֶלֶף נוֹתְנִין לוֹ כְּאַחַת, הֲרֵי זֶה יִטֹּל. הָיוּ מְמֻשְׁכָּנִין לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לִכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ, הֲרֵי זֶה יִטֹּל. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִמְכֹּר אֶת בֵּיתוֹ וְאֶת כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ: **ט** מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲמִשִּׁים זוּז וְהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם, הֲרֵי זֶה לֹא יִטֹּל. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל וְנוֹטֵל, אֵינוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת. וְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לִטֹּל וְאֵינוֹ נוֹטֵל, אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה, עַד שֶׁיְּפַרְנֵס אֲחֵרִים מִשֶּׁלּוֹ, וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (ירמיה יז) בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ. וְכֵן דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ לֹא חִגֵּר, וְלֹא סוּמָא, וְלֹא פִסֵּחַ, וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאַחַד מֵהֶם, אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּאַחַד מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) וְדֹרֵשׁ רָעָה תְבוֹאֶנּוּ, וְנֶאֱמַר (דברים טז) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף. וְכָל דַּיָּן שֶׁלּוֹקֵחַ שֹׁחַד וּמַטֶּה אֶת הַדִּין, אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁעֵינָיו כֵּהוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וְגוֹ':

מַסֶּכֶת דְּמַאי

פרק א א הַקַּלִּין שֶׁבִּדְמַאי, הַשִּׁיתִין, וְהָרִימִין, וְהָעֻזְרָדִין, וּבְנוֹת שׁוּחַ, וּבְנוֹת שִׁקְמָה, וְנוֹבְלוֹת הַתְּמָרָה, וְהַגּוּפְנִין, וְהַנִּצְפָּה. וּבִיהוּדָה, הָאוֹג, וְהַחֹמֶץ (שֶׁבִּיהוּדָה), וְהַכֻּסְבָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל הַשִּׁיתִין פְּטוּרִין, חוּץ מִשֶּׁל דּוּפְרָה. כָּל הָרִימִין פְּטוּרִין, חוּץ מֵרִימֵי שִׁקְמוֹנָה. כָּל בְּנוֹת שִׁקְמָה פְּטוּרוֹת, חוּץ מִן הַמֻּסְטָפוֹת: **ב** הַדְּמַאי אֵין לוֹ חֹמֶשׁ, וְאֵין לוֹ בִעוּר, וְנֶאֱכָל לָאוֹנֵן, וְנִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא, וּמְאַבְּדִין אֶת מִעוּטוֹ בַּדְּרָכִים, וְנוֹתְנוֹ לְעַם הָאָרֶץ, וְיֹאכַל כְּנֶגְדּוֹ, וּמְחַלְּלִים אוֹתוֹ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף, נְחֹשֶׁת עַל נְחֹשֶׁת, כֶּסֶף עַל נְחֹשֶׁת, וּנְחֹשֶׁת עַל הַפֵּרוֹת, וּבִלְבַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיִפְדֶּה אֶת הַפֵּרוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַעֲלֶה הַפֵּרוֹת וְיֵאָכְלוּ

פֶּרֶק א א) הַקַּלִּין **שֶׁבִּדְמַאי** שֶׁהֵקֵלּוּ חֲכָמִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְעַשְּׂרָן, מִפְּנֵי שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁל פֵּרוֹת אֵלּוּ מִן הַהֶפְקֵר דְּאִכָּא תְּרֵי סְפֵקוֹת, שֶׁמָּא מִן הַהֶפְקֵר הֵן, וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר מִן הַשָּׁמוּר, שֶׁמָּא עִשְּׂרוּם, **הַשִּׁיתִין**, תְּאֵנִים מִדְבָּרִיּוֹת **וְהָרִימִין, וְהָעוּזְרָדִין, וּבְנוֹת שׁוּחַ**, שֶׁהֵם מִין תְּאֵנִים לְבָנוֹת שֶׁגְּדֵלִים בַּיְּעָרִים מִשָּׁלֹשׁ שָׁנִים לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, **וּבְנוֹת שִׁקְמָה**, תְּאֵנָה מֻרְכֶּבֶת בְּעַרְמוֹנִים, **וְנוֹבְלוֹת הַתְּמָרָה**, תְּמָרִים שֶׁאֵין מִתְבַּשְּׁלוֹת בָּאִילָן לְעוֹלָם, אֶלָּא תּוֹלְשִׁין אוֹתָן וּמַנִּיחִין זֶה עַל זֶה עַד שֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁנָּפְלוּ מִן הָאִילָן עַל יְדֵי הָרוּחַ קוֹדֶם בִּשּׁוּלָן, **וְהַגּוּפְנִין** מִין עֲנָבִים שֶׁקָּשִׁין לְהִתְבַּשֵּׁל, **וְהַנִּצְפָּה, וּבִיהוּדָה הָאוֹג**, שֶׁלֹּא הָיָה חָשׁוּב בְּאֶרֶץ יְהוּדָה, **וְהַחוֹמֶץ שֶׁבִּיהוּדָה**, בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם דְּכָל זְמַן שֶׁהִקְרִיבוּ נְסָכִים לֹא הָיָה יֵינָם מַחְמִיץ בִּזְכוּת הַנְּסָכִים (גמרא פסחים מב ע"ב) וְהָיוּ עוֹשִׂים חוֹמֶץ רַק מִמַּיִם שֶׁשּׁוֹפְכִים עַל הַחַרְצַנִּים וְזָגִים וּלְהָכִי פְּטוּרִים, **וְהַכֻּסְבָּר, רַבִּי יְהוּדָה** בָּא לְהַחְמִיר **וְאוֹמֵר, כָּל הַשִּׁיתִין פְּטוּרִין** מִלְעַשְּׂרָן **חוּץ מִשֶּׁל דּוּפְרָה** שֶׁעוֹשָׂה פֵּרוֹת פַּעֲמַיִם בַּשָּׁנָה שֶׁחַיָּבִין לְעַשְּׂרָן שֶׁחֲשׁוּבִין. וְכֵן **כָּל הָרִימִין פְּטוּרִין חוּץ מֵרִימֵי שִׁקְמוֹנָה** שֵׁם מָקוֹם, **כָּל בְּנוֹת שִׁקְמָה פְּטוּרוֹת חוּץ מִן הַמֻּסְטָפוֹת**, שֶׁמִּתְבַּשְּׁלוֹת עַד שֶׁהֵן מִתְבַּקְּעוֹת בְּעוֹדָן בָּאִילָן, וְחֶזְקָתָן שֶׁהֵן מִן הַמִּשְׁמָר, וְלָכֵן חַיָּבִין לְעַשְּׂרָן: **ב) הַדְּמַאי**, הַפּוֹדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ שֶׁל דְּמַאי **אֵין לוֹ חֹמֶשׁ**, אֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף חֹמֶשׁ כְּוַדַּאי שֶׁהַבְּעָלִים מוֹסִיפִים חֹמֶשׁ (דְּהַיְנוּ רְבִיעִית מֵהַקֶּרֶן), וּבִדְמַאי כֵּיוָן שֶׁאֵין הַחֹמֶשׁ מְעַכֵּב אֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף, **וְאֵין לוֹ בִּעוּר**, אֵין צָרִיךְ לְבַעֲרָם לִפְנֵי הַפֶּסַח שֶׁל שָׁנָה רְבִיעִית וּשְׁבִיעִית כְּמוֹ כָּל הַמַּעַשְׂרוֹת שֶׁל וַדַּאי. **וְנֶאֱכָל לָאוֹנֵן** בְּיוֹם שֶׁמֵּת לוֹ אַחַד הַקְּרוֹבִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם נִקְרָא אוֹנֵן (לִפְנֵי הַקְּבוּרָה מִדְּאוֹרַיְתָא וּלְאַחֲרָיו מִדְּרַבָּנָן) שֶׁנֶּאֱמַר בְּוִדּוּי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי (וַדַּאי) לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ (דברים כ"ו י"ד) **וְנִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא** דִּדְמַאי שֶׁאֵינוֹ מְעֻשָּׂר מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ מֵחוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם, וְטֶבֶל וַדַּאי אָסוּר לְהוֹצִיאוֹ, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי גַּם שֶׁל דְּמַאי אָסוּר לְהוֹצִיא (רע"ב פרק ג, משנה ו' דמעשר שני) **וּמְאַבְּדִין אֶת מִעוּטוֹ בַּדְּרָכִים**, אִם נִשְׁאַר לוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי בַּדֶּרֶךְ שֶׁהוּא מְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִסְטִים וַאֲפִלּוּ מְעַט שֶׁיָּכוֹל לַהֲבִיאוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּלִי טֹרַח מֻתָּר לְאַבְּדוֹ (והרמב"ם פי' דְּאִם כְּשֶׁמַּעֲלֵהוּ וּבַדֶּרֶךְ הוֹלֵךְ לְאִבּוּד מְעַט, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לוֹ, וְאִם נֶאֶבְדָה הַרְבֵּה חוֹשֵׁשׁ לוֹ.) **וְנוֹתְנוֹ לְעַם הָאָרֶץ** לְאָכְלוֹ בִּירוּשָׁלַיִם אַף עַל פִּי שֶׁחָשׁוּד לְאָכְלוֹ בְּטֻמְאָה, אֲבָל **וְיֹאכַל כְּנֶגְדּוֹ** מִפֵּרוֹת אֲחֵרִים בְּטָהֳרָה כְּשִׁעוּר שֶׁנָּתַן לְעַם הָאָרֶץ. **וּמְחַלְּלִין אוֹתוֹ כֶּסֶף** שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמָּעוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי **עַל כֶּסֶף** אַחֵר וַאֲפִלּוּ מֵאוֹתוֹ מִין מַטְבֵּעַ אוֹ מָעוֹת, וְכֵן **נְחֹשֶׁת עַל נְחֹשֶׁת**, אוֹ **כֶּסֶף עַל נְחֹשֶׁת** אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִדֹּחַק אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּחוּת בַּחֲשִׁיבוּת, **וּנְחֹשֶׁת עַל הַפֵּרוֹת, וּבִלְבַד** כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ הוּא **שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִפְדֶּה אֶת הַפֵּרוֹת** וּבְלִי כַּוָּנָה הַנַּ"ל בַּתְּחִלָּה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַפֵּרוֹת (תוי"ט) ורע"ב גּוֹרֵס וְיַחֲזוֹר וְיִפְדֶּה אֶת הַפֵּרוֹת אִם יִרְצֶה **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַעֲלֶה הַפֵּרוֹת וְיֵאָכְלוּ**

בִּירוּשָׁלַיִם: **ג** הַלּוֹקֵחַ לְזֶרַע וְלִבְהֵמָה, קֶמַח לְעוֹרוֹת, שֶׁמֶן לַנֵּר, שֶׁמֶן לָסוּךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים, פָּטוּר מִן הַדְּמַאי. מִכְּזִיב וּלְהַלָּן, פָּטוּר מִן הַדְּמַאי. חַלַּת עַם הָאָרֶץ, וְהַמְדֻמָּע, וְהַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּשְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת, פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. שֶׁמֶן עָרֵב, בֵּית שַׁמַּאי מְחַיְּבִין, וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין: **ד** הַדְּמַאי, מְעָרְבִין בּוֹ, וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ, וּמְבָרְכִין עָלָיו, וּמְזַמְּנִין עָלָיו, וּמַפְרִישִׁין אוֹתוֹ עָרוֹם, בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. הָא אִם הִקְדִּים מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. שֶׁמֶן שֶׁהַגַּרְדִּי סָךְ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו, חַיָּב בִּדְמַאי. וְשֶׁהַסּוֹרֵק נוֹתֵן בַּצֶּמֶר, פָּטוּר מִן הַדְּמַאי:

פרק ב א וְאֵלּוּ דְבָרִים מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי בְּכָל מָקוֹם. הַדְּבֵלָה, וְהַתְּמָרִים, וְהֶחָרוּבִים, הָאֹרֶז, וְהַכַּמּוֹן. הָאֹרֶז שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ, פָּטוּר: **ב** הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת נֶאֱמָן, מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל, וְאֶת שֶׁהוּא מוֹכֵר, וְאֶת שֶׁהוּא לוֹקֵחַ, וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הַמִּתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ, נֶאֱמָן. אָמְרוּ לוֹ, עַל עַצְמוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן, כֵּיצַד יְהֵא נֶאֱמָן עַל שֶׁל אֲחֵרִים: **ג** הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת חָבֵר, אֵינוֹ מוֹכֵר לְעַם הָאָרֶץ לַח וְיָבֵשׁ, וְאֵינוֹ לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לַח, וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ, וְלֹא מְאָרְחוֹ אֶצְלוֹ בִּכְסוּתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף לֹא יְגַדֵּל בְּהֵמָה דַקָּה, וְלֹא יְהֵא פָרוּץ בִּנְדָרִים וּבִשְׂחוֹק, וְלֹא יְהֵא מִטַּמֵּא לְמֵתִים, וּמְשַׁמֵּשׁ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. אָמְרוּ לוֹ, לֹא בָאוּ אֵלּוּ לַכְּלָל: **ד** הַנַּחְתּוֹמִים, לֹא חִיְּבוּ אוֹתָם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ אֶלָּא כְדֵי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה. הַחֶנְוָנִים אֵינָן רַשָּׁאִין לִמְכֹּר אֶת הַדְּמַאי. כָּל הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַסָּה, רַשָּׁאִין לִמְכֹּר אֶת הַדְּמַאי. אֵלּוּ הֵן הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַסָּה, כְּגוֹן הַסִּיטוֹנוֹת וּמוֹכְרֵי תְבוּאָה: **ה** רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּגַסָּה וּמְדָדוֹ בְּדַקָּה, טְפֵלָה דַקָּה לְגַסָּה. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּדַקָּה וּמְדָדוֹ בְּגַסָּה, טְפֵלָה גַסָּה לְדַקָּה. (נ"א אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּדַקָּה וּמְדָדוֹ בְּגַסָּה, טְפֵלָה דַקָּה לְגַסָּה. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּגַסָּה וּמְדָדוֹ בְּדַקָּה, טְפֵלָה גַסָּה לְדַקָּה). אֵיזוֹ הִיא מִדָּה גַסָּה, בַּיָּבֵשׁ, שְׁלֹשֶׁת קַבִּין, וּבַלַּח, דִּינָר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, סַלֵּי תְאֵנִים וְסַלֵּי עֲנָבִים וְקֻפּוֹת שֶׁל יָרָק, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹכְרָן אַכְסָרָה, פָּטוּר:

בִּירוּשָׁלַיִם וְלֹא יָכוֹל לְפְדוֹתָם עַל כֶּסֶף אֲפִלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ כֵּן מִתְּחִלָּה: **ג) הַלּוֹקֵחַ** דְּמַאי מֵעַם הָאָרֶץ, וְכַוָּנָתוֹ **לְזֶרַע**, לְזָרְעוֹ דְּאִלּוּ וַדַּאי אָסוּר לִזְרֹעַ בַּאֲדָמָה שֶׁיִּצְמַח, **וְלִבְהֵמָה** לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה, **קֶמַח לְעוֹרוֹת** לְעַבְּדָן, **שֶׁמֶן** לְהַדְלִיק **לַנֵּר**, אוֹ **שֶׁמֶן לָסוּךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים**, דְּאִלּוּ לָסוּךְ גּוּפוֹ חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר (רְאֵה סוֹף הַמִּשְׁנָה) **פָּטוּר מִן הַדְּמַאי**, שֶׁכָּל אֵלּוּ דְּלָאו לַאֲכִילָה קָיְמֵי הֵקֵלּוּ חֲכָמִים בְּמַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ **מִכְּזִיב** שֵׁם מָקוֹם לְיַד עַכּוֹ וְכֵן כְּזִיב עַצְמוֹ (רמב"ם) **וּלְהַלָּן** שֶׁלֹּא כְּבָשׁוּהוּ עוֹלֵי בָבֶל וּלְכָךְ **פָּטוּר** לְעַשֵּׂר **מִן הַדְּמַאי**, אֲבָל וַדַּאי חַיָּב לְעַשֵּׂר כֵּיוָן שֶׁכְּבָשׁוּהוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם, בְּכָל הַנִּזְכָּרִים לְהַלָּן אֵימַת תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים עָלָיו. **חַלַּת עַם הָאָרֶץ** שֶׁהֵכִין חָבֵר בִּשְׁבִילוֹ בְּטָהֳרָה, דִּבְזְמַן שֶׁהָיוּ נִזְהָרִים בְּטֻמְאָה וְטָהֳרָה לֹא הָיָה חָבֵר דְּהַיְנוּ תַּלְמִיד חָכָם אוֹכֵל מֵעִסַּת עַם הָאָרֶץ מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה, וְהָיָה לוֹקֵחַ חָבֵר שֶׁיְּגַבֵּל לוֹ אֶת הָעִסָּה לְהַפְרִישׁ חַלָּה בְּטָהֳרָה, וְאֵין הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְעַשֵּׂר הַחַלָּה שֶׁקִּבֵּל, **וְהַמְדֻמָּע** שֶׁנִּתְעָרֵב לְעַם הָאָרֶץ תְּרוּמָה בְּפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין וְצָרִיךְ לְמָכְרָהּ לְכֹהֵן, **וְהַלָּקוּחַ**, דְּמַאי שֶׁקְּנָאוֹ **בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי** שֶׁל וַדַּאי אוֹ שֶׁל דְּמַאי, **וּשְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת** שֶׁהַקֹּמֶץ לַמִּזְבֵּחַ וְהַשִּׁירַיִם לַכֹּהֲנִים דְּלֹא חָיְישִׁינַן שֶׁיָּבִיא עַם הָאָרֶץ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן לַמִּזְבֵּחַ, **פְּטוּרִין** לְעַשֵּׂר **מִן הַדְּמַאי. שֶׁמֶן עָרֵב** שֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֶן זַיִת מְעֹרָב בִּבְשָׂמִים שֶׁל דְּמַאי, **בֵּית שַׁמַּאי מְחַיְּבִין**, לְעַשֵּׂר, דְּסִיכָה כִּשְׁתִיָּה **וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין**, כֵּיוָן שֶׁמְּיֻחָד לְסִיכָה וְלֹא גָּזְרוּ בִּדְמַאי בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד לַאֲכִילָה, מִדְּלָא שְׁכִיחַ: **ד) הַדְּמַאי, מְעָרְבִין בּוֹ** עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְבֵית שְׁכֵנוֹ, וְעֵרוּבֵי תְּחוּמִין שֶׁיּוּכַל לָלֶכֶת יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם אַמָּה מִחוּץ לָעִיר, **וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ** בְּמָבוֹי שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹצִיא מֵחָצֵר לְחָצֵר, דְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי מַפְקִיר לְנִכְסֵיהּ וַהֲוֵי עָנִי וּמֻתָּר בִּדְמַאי כִּבְפֶרֶק ג' מִשְׁנָה א', **וּמְבָרְכִין עָלָיו**, בִּרְכַּת הַמָּזוֹן דְּרֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין (רע"ב בברכות פ"ז) וְרַשִׁ"י בְּמַסֶּ' שַׁבָּת פֵּי' בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, **וּמְזַמְּנִין עָלָיו** בִּשְׁלֹשָׁה כְּשֶׁאָכַל דְּמַאי, **וּמַפְרִישִׁין אוֹתוֹ** כְּשֶׁהוּא **עָרוֹם** מִכֵּיוָן דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּהַפְרָשָׁה, וְגַם **בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת** שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת, דִּסְפֵק חֲשֵׁכָה מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי, **הָא אִם הִקְדִּים** בִּדְמַאי **מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם** וְיָכוֹל לוֹמַר וִדּוּי מַעֲשֵׂר בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית, וּשְׁבִיעִית, אֲבָל בְּמַעֲשֵׂר וַדַּאי אִם הִקְדִּים שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת, **שֶׁמֶן שֶׁהַגַּרְדִּי** הָאוֹרֵג **סָךְ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו, חַיָּב** לְעַשְּׂרָן **בִּדְמַאי**, דְּסִיכָה כִּשְׁתִיָּה, **וְשֶׁהַסּוֹרֵק נוֹתֵן בַּצֶּמֶר** הֲוֵי כְּסָךְ אֶת הַכֵּלִים (מ"ג) וְלָכֵן **פָּטוּר** לְעַשֵּׂר **מִן הַדְּמַאי:**

פֶּרֶק ב א) וְאֵלּוּ דְבָרִים מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי בְּכָל מָקוֹם, אֲפִלּוּ מִכְּזִיב וּלְהַלָּן שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הָאָרֶץ, (כפרק א' משנה ג') מִפְּנֵי שֶׁנִּכָּרִין שֶׁבָּאוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **הַדְּבֵלָה** תְּאֵנִים מְיֻבָּשׁוֹת **וְהַתְּמָרִים, וְהֶחָרוּבִים, הָאֹרֶז, וְהַכַּמּוֹן**, אֲבָל **הָאֹרֶז שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ** הַנִּכָּר שֶׁבָּא מִחוּצָה לָאָרֶץ שֶׁהוּא אָדֹם, וְלָכֵן **כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ פָּטוּר** אֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל שְׁאָר מִינִין שֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָתֵי לְאַחְלוּפֵי. (תפא"י): **ב) הַמְקַבֵּל עָלָיו** לִפְנֵי ג' תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, **לִהְיוֹת נֶאֱמָן** עַל הַמַּעַשְׂרוֹת שֶׁעִשְּׂרָן, וְהַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לֹא יִצְטָרֵךְ לְעַשְּׂרָן דְּמַאי, **מְעַשֵּׂר** בֵּין **אֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל**, וּבֵין **וְאֶת שֶׁהוּא מוֹכֵר** מִשֶּׁלּוֹ, **וְאֶת שֶׁהוּא לוֹקֵחַ** אֲפִלּוּ עַל מְנָת לִמְכֹּר, **וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ** שֶׁהוּא חָשׁוּד שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, וְהַמִּתְנַהֵג בָּזֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם, נִכְנָס בְּגֶדֶר נֶאֱמָן (תפא"י) **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמִּתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ נֶאֱמָן** דְּהֶחָשׁוּד עַל דָּבָר אֶחָד אֵינוֹ חָשׁוּד אֶלָּא לְאוֹתוֹ דָּבָר בִּלְבָד, **אָמְרוּ לוֹ** חֲכָמִים **עַל עַצְמוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן**, שֶׁהֲרֵי אוֹכֵל מִשֶּׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן, שֶׁמָּה שֶׁאוֹמֵר שֶׁמְּעֻשָּׂר אֵינוֹ נֶאֱמָן, **כֵּיצַד יְהֵא נֶאֱמָן עַל שֶׁל אֲחֵרִים: ג) הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת חָבֵר**, דְּהַיְנוּ פָּרוּשׁ, שֶׁיְּהוּ בְּגָדָיו וּמַשְׁקִין שֶׁלּוֹ טְהוֹרִין, שֶׁיּוּכְלוּ אוֹכְלֵי טְהָרוֹת לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ, **אֵינוֹ מוֹכֵר לְעַם הָאָרֶץ לַח וְיָבֵשׁ**, דְּאָסוּר לִגְרֹם טֻמְאָה לְחֻלִּין טְהוֹרִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **וְאֵינוֹ לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לַח**, אֲבָל יָבֵשׁ מֻתָּר, כְּשֶׁאוֹמֵר עַם הָאָרֶץ שֶׁלֹּא הֻכְשְׁרוּ דְּעַד שֶׁלֹּא בָּא עֲלֵיהֶם מַשְׁקֶה אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה וּלְכָךְ נֶאֱמָן, אֲבָל אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר הֻכְשְׁרוּ וְלֹא נִטְמְאוּ מִדְּאֵינוֹ בָּקִי בְּהִלְכוֹת טֻמְאָה וְטָהֳרָה. **וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ** (וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה דִּפְלִיג בְּמִשְׁנָה ב') שֶׁלֹּא יִטְמָא, וִיטַמֵּא טַהֲרוֹת שֶׁנּוֹגֵעַ בָּהֶם, **וְלֹא מְאָרְחוֹ** לְעַם הָאָרֶץ **אֶצְלוֹ בִּכְסוּתוֹ**, שֶׁכְּסוּת עַם הָאָרֶץ חָמוּר מִגּוּפוֹ, דְּמִמַּגַּע גּוּפוֹ יָכוֹל לִזָּהֵר טְפֵי מִמַּגַּע כְּסוּתוֹ, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף לֹא יְגַדֵּל בְּהֵמָה דַקָּה** בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִרְעוּ בְּשָׂדוֹת אֲחֵרִים (ב"ק פ"ז) **וְלֹא יְהֵא פָרוּץ** רָגִיל תָּדִיר **בִּנְדָרִים** שֶׁמִּפְּנֵי הֶרְגֵּלוֹ בִּנְדָרִים יָבֹא לִידֵי חִלּוּלוֹ **וּבִשְׂחוֹק**, שֶׁמַּרְגִּיל לַעֲבֵרָה, **וְלֹא יְהֵא מִטַּמֵּא לְמֵתִים** לְלֹא צֹרֶךְ, **וּמְשַׁמֵּשׁ** תַּלְמִידֵי חֲכָמִים **בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, אָמְרוּ לוֹ** חֲכָמִים **לֹא בָאוּ אֵלּוּ לַכְּלָל**, דְּמָה עִנְיָנָם לִטְהָרוֹת, דְּטֻמְאַת הַמֵּת עַצְמוֹ אֵין כָּל חֲשַׁשׁ דַּהֲלֹא יוֹדֵעַ הוּא שֶׁהוּא טָמֵא וּבְוַדַּאי יִזָּהֵר עַד שֶׁיִּטְהַר עַצְמוֹ: **ד) הַנַּחְתּוֹמִים** הָאוֹפִים לֶחֶם לִמְכֹּר, שֶׁהֵם חֲבֵרִים שֶׁקָּנוּ תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק שֶׁהִיא דְּמַאי, **לֹא חִיְּבוּ אוֹתָם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ** מִן הַדְּמַאי **אֶלָּא כְּדֵי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה**, שֶׁאֵין בָּהֶן טִרְחָא וְהֵן מְעַט, מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹמְרֵי הַמֶּלֶךְ נוֹגְשִׂים אוֹתָם לֵאמֹר מִכְרוּ בְּזוֹל לָכֵן, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם דְּאִכָּא טִרְחָא תִּקְּנוּ עַל הַקּוֹנֶה לְהַפְרִישׁ, וְדַוְקָא בְּמוֹכֵר לְנֶאֱמָן, אֲבָל בְּמוֹכֵר לְעַם הָאָרֶץ עַל הַנַּחְתּוֹם לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, **הַחֶנְוָנִים אֵינָן רַשָּׁאִין לִמְכֹּר אֶת הַדְּמַאי** מִפְּנֵי שֶׁרֶוַח שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל מִשֶּׁל נַחְתּוֹם, אוֹ מִפְּנֵי הַתִּינוֹקוֹת הַבָּאִים לִקְנוֹת וְאֵין יוֹדְעִים לְעַשֵּׂר. **כָּל הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַסָּה** שֶׁמּוֹכְרִין הַרְבֵּה בְּיַחַד. **רַשָּׁאִין לִמְכּוֹר אֶת הַדְּמַאי** מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְהוֹסִיף עַל הַמִּדָּה וְיַפְרִישׁ הַלּוֹקֵחַ, **אֵלּוּ הֵן הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַסָּה, כְּגוֹן הַסִּיטוֹנוֹת** סוֹחֵר גָּדוֹל בְּלַח, **וּמוֹכְרֵי תְבוּאָה** סוֹחֵר גָּדוֹל בְּיָבֵשׁ: **ה) רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֶת** דָּבָר **שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּגַסָּה** בְּמִדָּה גְּדוֹלָה **וּמְדָדוֹ בְּדַקָּה טְפֵלָה דַקָּה לְגַסָּה** וְאֵין צָרִיךְ הַמּוֹכֵר לְעַשֵּׂר, **אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּדַקָּה** אֲפִלּוּ בָּא **וּמָדַד בְּגַסָּה טְפֵלָה גַסָּה לְדַקָּה** וְצָרִיךְ לְעַשֵּׂר, כֵּן פֵּי' לְפִי גִּירְסָא שֶׁלָּנוּ, וְהָרע"ב גּוֹרֵס, אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּדֵד בְּדַקָּה וּמוֹדְדוֹ בְּגַסָּה טְפֵלָה דַקָּה לְגַסָּה וּפֵי' שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְפִי הַמְּדִידָה שֶׁמּוֹדֵד. **אֵיזוֹ הִיא מִדָּה**